

Előfizetési árak:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyedévre 1 forint.

Szerkesztőség:

Kuraparti utca 31. szám, hova
a lap szellemi részét illető közle-
mények és az előfizetési pénzek
is küldendők.

SZENTESI LAP

VEGYES TARTALMU HETI KOZLÖNY.

Hirdetésekre nézve

a lap hátsó oldala 40 helyre van
beosztva, egy hely ára bányegdíj
nélkül 90 kr. Bélyegdíj minden
beiktatástól külön 30 kr.

„Nyilttér”-ben

minden egyes sor közlése 30 kr.
Bérmentelen levelek csak ismert
kezektől fogadhatók el.
Kéziratok vissza nem adtnak

Megjelen minden szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
SIMA FERENC.

Egyes szám ára 8 krajczár.

SZENTES, 1885. MÁJUS 28.

A vasút építési engedély-okmány ter-
vezete és az építendő vasutnak a magyar-
államvaspálya társulat által leendő forgalom-
ban tartási szerződése leérkezett a magas
kormánytól.

A közel 20 ivre terjedő két okmány
élénken illusztrálja, hogy a vasutgyben el-
járó végrehajtó bizottság nem egyedül azért
volt fenn az engedély-okmány tárgyalásán,
hogy a kormány képviselő engedélyezési
bizottság által a másodrendű vasutak enge-
délyezésére vonatkozó kaptafaszerű szerző-
dés mintázatát aláírja, hanem, hogy Szent-
es speciális helyzetét tekintve, kivigyen a
kormánytól mindent, mire Szentés jelen
vasut építési törekvésében a kormánytól
szemben jog és méltányossági szempontból
számíthat.

A bizottság szeme előtt két szempont
lebegett a tárgyalásnál.

Egyik, hogy városunk a kért 100 ezer
ft segélyt megkapja, a másik, hogy előnyös
forgalombantartási szerződést kössön.

Az engedélyező bizottság, mint ezt már
lapunk mult számában írtuk — 100 ezer ft
helyett csak 60 ezer ftot ígért, természetesen
ezen összeget is a miniszter jóváhagyá-
sának feltétele mellett: a szentesi végre-
hajtó bizottság ezt nem fogadta el.

Az ezen, ránk nézve nagy jelentőségű
pont fejtett vitát hűen adja vissza
azon jegyzőkönyv, mely a miniszteriumnál
felvételre, s most aláírás végett leküldetett.

Az engedélyezési bizottság kijelenté,
hogy ő 60 ezer ftal tovább nem mehet;
mert ezen összeg már haladja azt, amit ed-
dig másodrendű vasutnak adtak; amit azon-
ban meg nem adhat a bizottság, azt meg-
adhatja a kormány és éppen ezért, ezen egy
pontra nézve a miniszter külön elhatáro-
zása tartatott fenn; mert a szentesi vég-
rehajtó bizottság kijelentette, hogy csak ak-
kor lesz képes a vasut kiépítésére, ha a
kormány hiány nélkül megadja a 100 ezer
forintot.

A végrehajtó bizottság most, midőn az
engedély-okmány tárgyalására vonatkozó
jegyzőkönyvet aláírta, egy külön felterjesz-
tésben kéri a kormányt, hogy a kért 100
ezer ftot hiány nélkül adja meg.

Az itt kiemelt két szempont mellett
még kiterjeszkedett a végrehajtó bizottság
arra is, hogy ha netalán a szentesi végre-
hajtó bizottság maga nem volna képes a
tenyő-kunszentmártoni vasut társulattal el-
fogadható egyezsége jutni, akkor a szen-
tesi vasut kiépítésének feltételét képező eme
egyezsége a kormányt követtesse.

A tárgyalási jegyzőkönyv szerint ezt a
kormány az esetre, ha a végrehajtó bizott-
ság ezt külön kéri, magára vállalta.

Ez egy igen lényeges vivmánya a vég-
rehajtó bizottságnak; mert a kormány semmi
áron nem akart belemenni, hogy ő egyes
érdekeltek között egység közvetítésére
vállalkozzék. — Erre pedig szükség lesz;
mert ellenesetben aligha tudunk volna egyez-
sége jutni a tenyő-kunszentmártoni vasut-
társulattal; pedig vasutunk jövedelmezősége
ezen egységtől függ.

A helyzet ugyanis az, hogy a tenyő-
kunszentmártoniaknak van egy 35 kilomé-
teres vonaluk, mely magában, aligha lesz
képes megélni, míg ha a szentesi vonal ki-
építették, akkor egyáltalában nem számítunk
tul, ha azt mondjuk, hogy annak a vasutnak
a jövedelme kétszeres, sőt háromszoros lesz.

Ha most már a tenyő-kunszentmár-
toni vasuti érdekelttség és a szentesi is kü-

lön társulat lesz és ahoz képest osztozik
vasutja jövedelmén, amely mérvű forgalom,
a két külön társulat alatt álló külön vona-
lon kifejlődött, akkor könnyű belátni, hogy
— dacára annak, miszerint a tenyő-kun-
szentmártoni vasutnak a szentesi vasut adja
meg az életképességet, mégis annak több
jövedelme lenne, mint a szentesinek; mert
az a szállítvány, mely Szentés és környé-
kéről Pest felé megy, vagy onnan jön, végig
futja a tenyői vonalat és így kilométeren-
ként éppen azon jövedelmet adja annak a
vonalnak, amint a miénknek; az a szállit-
mány azonban, mely Kunszentmártontól kü-
lön vitéki Tenyő és Tenyőtől Kunszent-
mártonig, megmaradna külön haszonul a
tenyő-kunszentmártoni érdekelttségnek.

A szentesi végrehajtó bizottság ezen
helyzettel szemben tárgyalást indított meg
a tenyőiekkel aziránt, hogy a két érdekelt-
ség egy társulattá alakuljon és azon időtől
kezdve, mikor a szentesi vasut is átadott
a forgalomnak: a két vasut egynek tekin-
tessék, s jövedelme kilométer arányban meg-
osztassék.

A tenyőiek azonban ezen egyesülés elé
eddig akadályokat gördítettek; természet-
esen, nem azért; mert ők ellene volnának
annak, hogy Szentés vasutat építsen, vagy
Szentés társuljon velök, hanem ellene van-
nak, hogy a jövedelem kilométer arányban
megosztassék s azt mondják, vagy legalább
gondolják, hogy ki-ki huzza a maga vasut-
jának jövedelmét.

Ez azonban a jelen esetben nem megy;
mert az tény, hogy a tenyői vonal életké-
pessége csak a szentesi vasut által lesz biz-
tosítva, s ha Szentés vasutat nem épít, és
a szentesi forgalom fenntartja magát Fé-
legyháza felé, akkor a tenyő-kunszentmár-
toni vasut részvényei nem érnek semmit;
mert az a vasut magában elég, ha a fenntar-
tást képes behozni.

Nem lehet tehát, hogy az a vasut, mely
az egész vonalnak életképességét biztosítja,
hátrányt szenvedjen.

A kormány ezt maga is belátta és ép-
pen azért magára vállalta az egyezség köz-
vetítését.

Az ügy tehát most már halad gyorsan
előre, csak mulasztani nem kell, akkor rö-
vid idő múlva megérjük mi is azt a várva-
várt pillanatot, melyért oly hosszú időn át
küzdünk.

A „Maros.”

A mindszent—apátfalvi társulatba eső
Makó városa után érdekelt „Maros” című ma-
kói lap, Horváth Gyula kormánybiztos mű-
ködésével szemben kezdettől fogva oppositót
képezett. — Ez a lap most, midőn Horváth
Gyula kormánybiztos működése befejezés-
hez közeledik: a május 17-iki közgyűlés al-
kalmából a következőket írja:

„Midőn is az 1881. évi LII. t. cikk alapján
kormánybiztosági intézmény alá helyezett „Körös-
Tisza—Marosi érdekeltségek”-nek folyó hó 17-én
Szentésen egy egységes autonóm társulattá történt
alakulását tényként regisztráljuk, ezzel kapcsolatosan
alkalmoszerűnek véljük a hivatolt törvényből folyó
kormánybiztosági intézkedések hű, elfogulatlan és rész-
rehajlatlan ecetelésével a történeteknek egy oly hű
képét előállítani, mely által a kormánybiztos mű-
ködése s illetve működésének végeredménye és si-
kere, kellő magyarázatot és megvilágítást nyerend.

Ha igazságosak akarunk lenni, nem zárko-
hatunk el annak kijelentése elől, miszerint az 1881.
évi LII. t. cikknek kiterjesztése, — mely által a
„mindszent—apátfalvi ármentesítő társulat” legrende-
zettebb viszonyai közepette, önhibáján és önmulasztá-
sán kívül, kormánybiztoság alá helyeztetett, —
az érdekelték között nagymérvű felháborodást és
elkeseredést keltett, és hogy az önkormányzati jo-

gát feltékenyen őröz érdekelttség, epés kedélyvel,
bizalmatlansággal és gyanakvólag fogadta azon egyént
és azon egyén összes intézkedéseit, kit kormányunk
a kormánybiztosági intézmény élére állított; ugyany-
nyira, hogy vele szemben csupa elővigyázatból még
a consultativ tanácskozást is óvatosan elzárkózva,
nem hagyott számára más választást, mint azt, hogy
a sic volo, sic jubeo elve szerint korlátlanul intéz-
kedjék.

A dolagnak ily állása mellett kétségtelen, hogy
kormányunk akkor, midőn Horváth Gyula országos
képviselőt azon állásra kizemelt, szerencsésebb
választást nem is tehetett volna; mert benne ösz-
pontosítva voltak mindazon egyéni erények és tulaj-
donságok, melyek a biggadtan és objectiv gondol-
kodó államférfit jellemzik és mert ő az ellene és
intézkedése ellenében nyilvánuló ellenszenv, alap-
nélküli rágalmazás és aljas gyanúsítások dacára is
— teljes tudatában annak, hogy nyilvános pályán
érzékeny politika nem követhető — a szem elől soha
sem tévesztett állami érdekeket a bántalmazó ér-
dekeltség érdekével, valódi államférfi tapintattal
és bülességgel minden időben és körülmények
között összeegyeztetni tudta. Ennek illusztrációjául
álljanak itt a következők:

Midőn kormánybiztosunk hivatalos működését
megkezdte, a „Mindszent-Bökényi” s a „Körös”
öblözetekben alig voltak számbavehető oly véd-
töltések, melyek egy újabb 1881-iki áradással szem-
ben sikeresen megküzdhetek volna, s minthogy a
közélgő tavaszi áradásokra tekintettel azoknak ki-
építése halogatást és késedelmet nem szenvedhetett,
a kormánybiztos azokat rögtön munkába vette, mi
aztán azt eredményezte, hogy rohamosan foganatba
vett terjedelmes munkához szükséges munkaerő
hiányában a munkaár némileg emelkedett, és hogy
mi a kormánybiztos egységi árak ellen s a foga-
natba vett munkálatoknak vállalkozás utjání eszköz-
zöltetése miatt uton-utólen is nyíltan feljajdulunk.

Pedig, ha meggondoljuk, hogy a kormánybiz-
toságnak 7 hó lefolyása alatt több köbméter földet
kellett kiemeltnie, mint amennyit a társulatok 20
évi fennállásuk alatt összehordottak, és ha össze-
egyeztetjük a társulatok által 10 év alatt fizetett
egységi árak átlagát a kormánybiztos átlagos egy-
ségi árakkal, kitűnik, hogy a társulati és a kormány-
biztos egységi árak között számbevehető különbség
nincs és hogy a kormánybiztos egységi árak miatti
feljajdulásunk jogtalan volt. A mi már most azon
kérdést illeti, hogy a saját, régiben eszközölt munká-
lat nem lett volna-e olcsóbb, mint a vállalkozás ut-
jání építkezés? és hogy a vállalkozás utjání épít-
kezés miatti feljajdulásunk jogosult volt-e? erre
magadja a feleletet Makó városnak az esete. Makó
városnak ugyanis a marosi töltésen eszközözendő
munkálatért, a mely munkálat másfél év alatt lett
volna bevégezendő, a kormánybiztoság köbméteren-
ként 48 krt ajánlott fel és Makó városa — dacára,
hogy a munkálatot rendező ív fizetést ellátott szak-
közlegeinek felhasználásával teljesíthette volna, —
mintán a köbméterenként megajánlott árt kevesel-
lette, az ajánlatot el nem fogadta. Ekkor a kor-
mánybiztos vállalkozónak adta ki a munkálatot és
a vállalkozó azt egy félévben belőli, tehát a roha-
mos munka teljesítés kötelezettsége mellett, csak 32
krért vállalta fel és építette ki.

A kormánybiztoság s illetve a kormánybiztos
egyik fő érdeméért említendő tehát első sorban
azon körülmény, hogy a társulatok védőtiltsait már
az 1882-ik évi tavaszi áradások idejére teljesen
védképes állapotba helyezte, a nélkül, hogy ezen
nagy és megfeszített munkaerő igénylő építkezésből
folyólag nagyobb mérvű, rendkívüli költségek há-
ramlott volna az érdekeltsegre.

Második fő érdeméért említendő az, hogy a
töltések fenntartási költségeinek az árfejesztést meg-
előző időbeni liquidációját a magas kormánynál
intitiativálta s az érdekelttség javára törvényhozási-
lag is sikeresítette, nemkülönben, hogy az érdekelt
társulatok részére az államilag garantizált kölcsön-
ök között unikunként szereplő legelőnyösebb köl-
csönt megszerezte és azzal egyidejűleg a pénzügyi
lebonyolítást és kibontakozást lehetővé tette, — s
az érdekeltseget ez után egy bonyodalmas és ál-
landó pénzügyi zavartól és még állandóbb zaklatás-
tól megmentette.

Mi ugyan nem szidtuk, de nem is halmoztuk
el dicsérettelkül soha, s ha most mégis — tevén-
ységéről alkalomszerűleg megemlékezve, — ér-
deimeit megörökítendő, azokat e helyen felelevenít-
jük, tesszük azt nem a hatalmas kormánybiztos
szemben, nem a hatalmának zenitjén, hanem ak-
kor, midőn a válság pillanatában a legőszintébb és
legszívélyesebb isten hozzádót mondunk a távozó
emberbarátnak.

A nagy ártérbirtokossági gyűlés második napja.

Az első napi nagy, általános elvi kérdések kö-
rül forgó vita után mánap az alapszabálytervezet
részletes tárgyalására került a sor. Előre látható
volt, hogy nagy vita és teljes mérközés lesz a felett,
hogy Szentés legyen-e, vagy Hód Mező-Vásárhely a
nagy társulat székhelye?

A helyes adminisztratív érdeke tagadhatlanul
Szentés mellett szól; mert Szentés legkivált a köz-
pontján fekszik a Békés—apátfalvi nagy öblözetnek,
míg H. M.-Vásárhely majdnem a végére csak a 230
kilométer hosszú vonalnak a így a védelem központ
vezetése sehonnán nem eszközölhető előszerűben,
jobban és gyorsabban, mint Szentésről. Szentés elő-
nyös geográfiai fekvésével azonban azonban felhozható
Vásárhely részéről két lényeges szempont, hogy
Hód Mező-Vásárhely városa az érdekelt községek
között a legnagyobb és így mint legnagyobbb teher
viselő, jogosan várhatja azon méltóságot, hogy a
központiságtól várható előny neki nyujtassék; to-
vábbá felhozható az, hogy ha nem fekszik is any-
nyira a központ, mint Szentés, de vasutja van és
így a Körös vidékiek részéről könnyebben megköze-
líthető, mint Szentés. Szentés részéről azonban ezen
utóbbi szemponttal szemben fennáll az a közeli ki-
látás, hogy rövid idő alatt kiépül és vasutja akkor
közlekedési szempontból is föltétlen előnyben áll Vá-
sárhelylyel szemben.

Előre látható volt azonban, hogy ez a kérdés
csak szavazás által lesz eldönthető.

Az alapszabálytervezetben Horváth Gyula kor-
mánybiztos Szentést jelölte ki székhelyül; ezzel
szemben a vitát Kriván Dénes, a esanádmegei pü-
spöki uradalom képviselője nyitotta meg, ki Hód-
Mező-Vásárhelyt ajánlta székhelyül. Utánna ezen
eszmé érdekében H.-M. Vásárhely részéről Kovács
Ferenc volt országgyűlési képviselő, Kristó Lajos
polgármester, Garzó Imre és dr. Hódi Mózes szóltak.

Horváth Gyula kormánybiztos a felszólalások
folytán előterjeszté, hogy ő nem Szentés iránti ked-
vezésből vette föl Szentést székhelyül, hanem mert
tény az, hogy Szentés fekszik a nagy vonalnak leg-
inkább központján és három évi kormánybiztosko-
dása alatt az ügyek vezetése folytán is meggyőző-
dött róla, hogy a nagy érdekelttség vízvédelmi ügyei-
nek központi kormányzata Szentésről vezetendő leg-
könnyebben és legsikeresebben, miért is kéri az alap-
szabály ezen szakaszának elfogadását annyival is
inkább, mert ha esetleg ezen szakasz meg lenne vál-
toztatva, ő a helyes kormányzat érdekében még a
kormánytól is mindent megtenne azért, hogy e szak-
szasz változatlanul fenntartassék.

A szentesiek ezen pontnál tartózkodtak a vi-
tától, mert nem akartak a 29 községből egybegyűlt
nagy érdekelttség előtt úgy tűnni fel, hogy saját ér-
dekeket foreiorozzák.

Az érdekelttség kebeléből gr. Károlyi Sándor
volt, ki a szentesi székhely mellett először felszólalt
és ezen felszólalással el volt döntve a székhely kér-
dés; mert gr. Károlyi Sándor nyilatkozata által a
nagy, hatalmas Károlyi nemzetség szavazata Szentés
számára biztosítva volt. Szentés a szentesi központ
mellett állást foglaló Körös menti érdekelttség zajos
éljenzéssel fogadta gróf Károlyi Sándornak azon
kijelentését, hogy ő Szentést és tartja legalkalmasabb
központnak és azt indítványozza, hogy ez a kérdés
ne is beosztatassék szavazás alá, mert a szavazás
eredménye előre is látható.

Gr. Károlyi Sándor ezen nyilatkozatával szem-
ben azonban többen szavazást kértek. A szavazás-
nál H. M.-Vásárhely mellett nyilatkozott Makó, Föld-
deák, Tép és Békés; a többi községek, a gróf Ká-
rolyi nemzetség majdnem 500 ra menő szavazatával
Szentés mellett és így az eredmény az lett, hogy
Vásárhely kapott 750 szavazatot, Szentés pedig
1279 et, tehát 549 el többet, mint H.-M.-Vásárhely.

A kormánybiztos által kihirdetett eredmény
szólni nem akaró éljenzéssel fogadtott a szen-
siek és a vele együtt volt Mindszent, Szegvár, Teča
Fábián, Szarvas, Kun Szt-Márton, Ócsád, Szt. And-
rás, Körös-Tarcsa, Gyoma, Endrőd ártérbirtokosai
által.

Hosszu vita volt még a felett, hogy a köz-
ponti választmány hány tagból álljon és ezen vá-
lasztmányban hány taggal legyen képviselve a békés-
bábockai, kunszentmárton—mindszenti és a
mindszent—apátfalvi szakasz?

A kormánybiztos tervezetben 36 tag volt fel-
véve, hogy minden szakasznak 12—12 tagja
legyen.

Boros Sámuel Makóról ezzel szemben indítvá-
nyozta, hogy — mintán az egész érdekeltsegre eső

2372 szavazatból a körösi szakaszra csak 484 szavazat esik a ezzel szemben a mindszent-spátfalvi szakaszra 1080 szavazat; nem méltányos, hogy a körösi szakasznak ugyanannyi választmányi tagja legyen a központban, mint a mindszent-spátfalvi szakasznak s így a szavazat arányához képest legyen a körösi szakasznak 8, a mindszent-spátfalvi szakasznak pedig 16 tagja a közp. választmányban.

Ezen indítvány ellen először Havár Dániel szólalt fel és indítványozta a szöveg változatlan elfogadását.

Horváth Gyula kormánybiztos méltányosnak tartja, hogy a mindszent-spátfalvi szakasz, mint leg nagyobb érdekelt, több taggal legyen a választmányban képviselve a körösi szakaszal; de ezen méltányossági kérdést nem úgy véli megoldani, hogy a Köröstől elvételek 4 szavazat, hanem maradjon meg ott a 12 szavazat, de a mindszent-spátfalvi szakasz emeltesse fel 16-ra. — Ezzel szemben Balogh János és Sima Ferenc az ideiglenes kormánybiztosai tervezetet tartják a legbizalmasabbnak a mel lett szólalnak és érvelnek hosszabban.

Horváth Gyula kormánybiztos az előtte szólók véleményére hosszabban reflektál és ajánlja, hogy a mindszent-spátfalvi szakaszról 16 tag választás nek a központba. A kormánybiztos ezen ismételt fel szólalása után egyhangulag elfogadtatott a 16 tag

Jelentékenyebb vita a tárgyalás folyamán nem volt és azt lehet mondani, hogy az alapszabályon esakis a kormánybiztos hozzájárulása esetén változ tatott és módosított a közgyűlés, mely este 8 óráig tartott.

Midőn a központi választmányi tagok meg let tek választva, elnöklő kormánybiztos előterjesztette, hogy a gyűlés folyamán felmerült azon panasz, hogy a most ártéri költségviselésre újonnan bevont területek a kataszteri törvény által említett ama kedvezményben, — mely szerint a vízvédelmi költségek a tiszta jövedelemből leszámítandók, — nem részesültek. Erre nézve előterjeszti, hogy ő ezt maga is igazságtalannak s olyannak találja, a melyen segíteni kell s a melyhez ő legőszintebben hozzájárul; en nélfogva azon nézetét fejezi ki, hogy miután az ár térfejtésügyi munkálatok ma már a teljes befejezés bez állanak közel és az adatok rendelkezésére fogna k állni, — egy bizottság küldetését ki az ő elnökle alatt, melynek feladata lenne a pénzügyminis terhez egy előterjesztést készíteni, melyben felkéret nek a miniszter az érdekeltég s különösen a most ideiglenesen bevont s talán ártérbe nem eső ártéri birtokok érdekében, hogy a mennyiben a most ujon nan bevont területek ama kedvezményben, — mely szerint az ártéri költségek a tiszta jövedelemből leszámítassanak — nem részesülnek; a kataszteri munkálatoknak s a végleges ártérfejtésügyi munkálatoknak a végleges ártérfejtésügyi munkálatok alapján ki igazítása rendelkezésük meg, hogy így nem csak a hibás ártéri kirovások, hanem a helytelen kataszteri adatok alapján kirótt állami adók esetleges vissza térítése is kiközösöltessek. Ez az indítvány egy hangulag elfogadtatott. Ezzel a tárgysorozat kime ritve lévén, Horváth Gyula fenkölt szellemű, szép beszédben mondott búcsút és köszönetet a köz gyűlésnek.

A gyűlés bezárása előtt Sarkadi N. Mihály polgármester emelkedett szellemen tartott beszédben emlékezett meg Horváth Gyulának négy évi ered ményekben gazdag s az országban páratlanul álló működéséről, és indítványozta, hogy a közgyűlés

neki, működését méltó elismerésül jegyzőkönyvi leg fejezze ki elismerését

Ezen indítvány sajos éjzenéssel elfogadtatott és ezzel a közgyűlés véget ért.

Megyei közgyűlésből.

A közgyűlés egyik legfontosabb tárgyát Felgyő község megszűntetésének függőben levő ügye s ezzel kapcsolatban a felgyői árvák pénzének beszer zése képezte.

Közel egy évtized óta foglalkoztatja ez az ügy Csongrádmegye közönségét. Annak idejében, mikor Felgyő község megszűntetése kimondatott, kimondta egyszersmind a megye közönsége, hogy a Felgyő községi árvák pénzét — a mennyiben a község ezeket fedezni nem bírja — gróf Károlyi István, mint a felgyői uradalom (vulgó község) tulajdonosa tartozik megtéríteni. — Ezen megyei határozat el len gróf Károlyi István annak idejében felebbezett; ezen felebbezésre most érkezett le a ministeri ren delet, melyben ki van mondva, hogy a felgyői ár vák követeléseit a Felgyő község név alatt ismeretes pusztá tulajdonosa megtéríteni nem tartozik; mert — ugymond a ministeri rendelet — el sem lehet képzelni, hogy lakosok nélkül község létez hessék. Rendeli egyuttal a ministeri rendelet, hogy a megye gondoskodjék Felgyő-ek valamely község hez leendő csatolásáról.

Ezen ministeri rendelet annyival is inkább meg döbbenéssel fogadtatott a megye közönsége által; mert a megyében három olyan nagyközségi szerve zettel bíró pusztai terület van, melyekre hasonló esekben a ministeri rendelet alkalmazható. A megye közönsége ennél fogva vizsgálatot rendelt el arr nézve, hogy Mágoznak, Derekegyháznak és Sö vényháznak, mint pusztá községeknek, van e kü lönn községi vagyonuk s így az esetre, ha bármiféle hibás, vagy bűnös kezelés folytán az érdekelt köz ségi pénzükrök kárt szenvednek: képesek lesznek-e azt a pusztá tulajdonosán kívül — községi vagyon ból fedezni? A megye közönsége kíváncsian várja a vizsgálat eredményét.

Beregmege közönségének átíratá folytán a magyar nyelv és nemzetiség terjesztése érdekében alakult egyletnek 50 frrtal alapító tagul belépett a vármegye.

Hosszas vitát idézett elő még Bagi József és társainak felfolyamodása a Tekulics János féle con grádi községi számadások tárgyában. Ezen ügyben Sima Ferenc vizsgálatot kért elrendeltetni, de a megyei közgyűlés többsége ezen indítványt azon okon nem fogadta el; mert a kérdéses számadások ugy is vizsgálat alatt állanak s így a számvétség fela data lesz a dolgot rendezni.

Csongrádmegye Gazdasági Egyesületének kér vénye folytán a megyei közgyűlés egyhangulag ki mondta, hogy a megye közönségének a székházban rendelkezése alatt álló üres szobákból egyleti helyi séget enged át addig, míg az egylet képe nem lesz egy alkalmas egylet helyiség bérletére.

Igazán nemes és lélekemelő magatartást tanu sított a megyei közgyűlés Balassa Lajosnak kér vényével szemben, kinek férje egy évi fizetését — 800 frrt — kedgydíjképen egyhangulag megszava zott. Et mindenesetre oly nemes ténye a vármeg ye gyének, mely a megyei tisztikarral szemben multó buzditással szolgálhat a hű és odaadó szolgálatra. Felemlitendők tartjuk még, mint a közgyű léseknek egyik igen jelentékeny határozatát, hogy Kókay István joghallgató részére a Kóráss Anna-tel éostündij élvezete egy évre meghosszabbított.

Ez az ember látta ott a nevelő urat; de elmondta a nagyságos asszonynak azt is, hogy Boglyas Márton azt mondta neki, hogy ő azért nem jöhet maga a hirrel; mert az orvos rendelete folytán örködnie kell ezen ember felett, ki kétségen kívül gyilkosa volt az urnak.

Tudja kend, mondá Boglyas Márton, meg lehet, hogy nem ez volt a nagyságos ur gyilkosa; de az orvos urnak az a gyantuja, sőt a nagyságos ur is ilyen formán beszélt halála előtt néhány percel, s így akár bűnös a nevelő ur, akár nem, azt őrizni kell, míg a bíróság ki nem jön a helyszínére. A hirt vivő elmondta azt is, hogy Boglyas Márton azt mondta neki, hogy ilyen körülmények között a nevelő ur minden bizonyonnyal börtönbe kerül. Szegény Kalocsayné elméjét annyira megzavarta ez a hir, hogy teljesen képtelen volt az intézkedésre. Az öreg Dobay azonban, midőn meghallotta, hogy neje halála miatt a nevelőt akarják gyanuba venni s ráadásul már őriztetni is, hogy el ne szok hessen, röktön azt parancsolta, hogy fogjanak.

Azzal, hogy Kalocsay Péter hullájával mi tör ténjék, ki és honnan temettesse el? nem törődött az öreg ur; de hogy az ő veje, ezen nyomorult ember miatt az szenvedjen csak egy pillanatig is, ki nem bűnös, azzal már törődött. Kocsira tilt és ment. A csorbai járás szolgabírója a járási orrossal és esendbizossal már akkor a "Gyerebe" csárdában volt, mikor az öreg ur megérkezett.

Hubay Zsigmond ő nagysága, mint a megye volt táblabírója, ismeretes és tisztelt aggastyán volt az egész környéken. A járási hivatalos közegek alig néhány percel előbb érkeztek meg és hozzá sem kezdtek a helyszíni vizsgálati jegyzőkönyv felvételehez.

Sali Pál szolgabíró még ott állt elkomorult arccal a holttest mellett, ki barátja volt, kit szeretett s kinek őszintén sajnálta volna természetes halálát is s amely vesztését érzett barátja halálán, éppen oly mérvben érzett kötelességet kitudni, hogy mi célból és kik által intézett támadásnak lett áldozata barátja?

A szolgabíró még akkor sem mozdult Kalocsay holtteste mellől, mikor Boglyas Márton jelenté az urnaknak, hogy Hubay ő nagysága megérkezett.

Világfolyása.

A világpolitikai egyensúly, melyet hónapok óta tart ingadozásban az orosz-angol viszály, most már kezd helyreállni.

Őszinte és tartós lesz-e az egyezség, mely az angolok és oroszok között készül? — ez nagy kérdés; de hogy létre jön, s hogy ezzel egy időre el lesz tolvá az angol-orosz háború, azt ma már egészen bizonyosnak lehet mondani; dacára annak, hogy ma még komoly, tekintélyes lapok is tele vannak cikkel, melyek a háboru lehetőségéről beszélnek. — Az egyezség tehát létre fog jönni, hanem ez éppen nem azt jelenti, hogy tartós béke lesz az angolok és oroszok között; mert azt az orosz és angol világhatalmi polcra törekvő politikát, mely az angolokat Ázsiában az oroszok ellen hívja fel, nem lehet tintával és papirossal eldönteni. — Ehez puskapor és ágyú kell és ez, ha ma elmarad is, előreláthatólag be fog következni azonnal, mihelyt Angolországhban egy harcias szellemű miniszterelnök foglalja el a helyet a különben is bukófe len álló öreg Gladstone után.

Nagyobb esemény azonban ma még az angol-orosz kérdésnél is Hugó Viktor a föld e legnagyobb emberének halála. Ő a világ legnagyobb költője, a szabadság és emberiség eszméjének legnagyobb apostola volt. S éppen azért ő nemcsak Franciaország, de a világ minden népének halottja.

Az örökéletből, mely számára jutott, 83 évet töltött e földön. Az összes művelt nemzetek magokénak vallották, s a XIX. század legrészeg dicsősége jutott neki, mikor e nagy század költőjévé lehetett. Költészete bölcsesség; hite az emberiség. Csak egy trónt ismert, az érdemét. Minden más trón ellen küzdött. Nála minden ember egyenlő, egyet kivéve, a ki a legelső, s ez a néptanító. Azt lehet róla mondani, hogy mindenről irt, a miről csak lehetett és csak ezután jött érte a halál, hogy halhatatlanná tegye. Költeményei, drámái, regényei, mind a legnagyobb szellemi alkotások és minden van azokban, a mi a szívre, elmére hathat. A politikával is foglalkozott, mert ily lángolót szív a szabadság iránt hogyan maradhatott volna érzéketlen. Ifjú korában a regényesség a királyság felé vonzotta, de szabadságszeretete nem soká turte e vonzalmat. III. Napoleon ur államcsinje után Franciaország nagy költője száműzött lett, s csak Napoleon bukása után tért vissza ismét Franciaországba.

Temetéséről az állam gondoskodik, mert ő Franciaország halottja. Temetési költségek re az állam 20,000 franknyi hitelt kért.

Az országos kiállításból.

Két esemény tölti be a lefolyt kiállítási hetet és egy harmadik, az előbbiekhöz jelentőségére nézve hasonló esemény, szintén már előreveti árnyékát ugyan e hét befejező napjára. A két előbbi alatt a kiállítók diszlokációját és a bécsi közönségének tes tületli látogatását, az utóbbi alatt a bécsi írók és művészek együletének, a Concordiának Budapestre való lerándulását értjük.

A esendbizos és járási orvos kimentek az öreg ur elé.

Darabos Sándor ott volt a halottal egy szobában és a csorbai orvos tudtára adta, hogy őt Kalocsaynak halála előtti nyilatkozatai folytán a gyilkosságnak részeseül kell tekinteni s ő a haldoklónak nyilatkozatait, mely nagyon erősen terhelte a nevelőt, a vizsgálatnál elő fogja terjeszteni.

Darabos Sándor büntetlenek érzé magát és azért nyugodtan nézett a történéndők elé. Mikor azonban a szolgabíró és esendbizos a helyszínére érkeztek, a nevelőt aggodalom fogta el s nem annyira önmaga, mint urója miatt, kinek névet szintén a bűnrészesekek közé sorolta Kalocsay Péter.

Az ifju lelkét félelem fogta el e gondolatra, hogy Kalocsayné neve csak egy pillanatra is a legnagyobb bűnnel, férje meggyilkolásának részességében terheltessek.

Hiszzen ez isten és ember elleni véték lenne. Az ifju fellelegzett, midőn Hubay ur jöttének híret vette, de azért nem ment eljé.

Mikor az öreg ur a szobába lépett, a szolgabíró bánatosan ment eljé.

Itt fekszik Péter, mondá egyik kezét az öreg urnak kézzszorításra nyujtá, másikkal a halottra mutatott.

Hubay némán közeledett a helyhez, hof veje holttan fektűt s midőn pár pillanatig nézte, elfordult tőle és azt mondá a jelen levők előtt, hogy ez az ember megérdemelte sorsát. Ha vállaltalan ember volnék, most lehetetlennek nem volna érzem az isten kezét, most lehetszok éppen akkor büntet, mikor kell. — A jelenvoltak meglepetve hallották az öreg ur nyilatkozatát.

Csalódnak, folytatá az öreg ur, ha azt hiszik, hogy én azért jöttem ide, hogy ezen ember halála miatt a fájdalom nem engedett otthon maradni, vagy, mert törödném vele, hogy ki fogja e nyomorult embernek hulláját eltakarítani: nem, nem ezért jöttem, hanem, hogy ezt az ifju embert fölmentsem attól, hogy innen gyalog keljen nek Tisza-Dertig jönnie.

A koci vár beuntunket, mondá az öreg ur a nevelőhöz fordulva: mehetünk.

Az utóbbi illetőleg a főváros minden intézkedését megottó avégből, hogy a szellem lovagjainak e raját a legtünetpdyesebb fogadás érje és hogy rész szök legyen mindama megiszteltetésekben, a melyekre méltán tarthatnak számot azok, a kik a szomazéd osztrák állam szellemi életét intézik. A bécsi közönségtagos tagjai, hogy saját szavaikkal éljünk, „dicső napokat töltöttek Budapestben.“ Az a szívélyesség és lelkesedés, a melylyel fogadtattak, nem csakélyebb mértékben lepte meg őket, mint a hatalmas kiállítás, a melynek kedvéért jöttek körünkbe és a melyben egy gazdaságilag is egészésgesen fejlődő nemzet gazdag s változatos alkotását ismerték meg.

A harma'ik esemény, a melyről e sorok elején szóltunk, azonban egyenesen politikai és társadalmi jelentőségűvé emelkedett azáltal, hogy az ez alkalomból Magyarországot intéző államférfiaknak ajkáról felhangzott ige ünnepeles és velős alakban kidom borítá a kiállítás hivatását és célját, egyuttal megjelölve amaz irányt, a melyben hazánk gazdasági fejlődésének haladnia kell, ha nem akarjuk, hogy hiábavalók legyenek azon áldozatok, a miket Magyarország anyagi viszonyainak megszüldülése érdekében hozott.

A kiállítók nagy díszbevdjén a ministerelnök kimondta ama nagy szót, hogy „kärhazatosnak tekintendő minden törekvés, mely a közgazdaság egyes ágait — a kereskedelmet, ipart és földművelést — egymástól elválasztani, sőt egymással szembeállítani akarja és hogy a kiállítás egyik főérdeme éppen abban áll, hogy minden kétséget kizáró módon kimutassa a solidaritást a közgazdaság minden egyes ága közt.“

E szavakban erélyes tiltakozás rejlik mindama separatistis törekvésék ellen, melyek — idegen földről hozatván be országunkba — néhány évvel ezelőt erélyesebb módon, utóbbi időben igaz, hogy mindinkább gyöngölő erőkké oda irányultak, hogy mesterséges ellentéteket állítsanak fel egyrészt a földművelés, másrészt a közgazdaság egyéb ágai között, mely törekvésék lehet ugyan, hogy jó és dicséretes szándékon alapultak, de végeredményökben mégis csak oda vezethetnek, hogy elvonják magától a céltől: Magyarország gazdasági regenerációjának nagy feladatától azon erőket, a melyek a gazdasági tényezők egymás ellen folytatott harcra okvetlenül megemésztené. Az agrárius tulók és az egyéb néven nevezendő separatistis töredékek bizonyára megjegyzendik maguknak eme lelkét, valamint félre nem érthetik ama dörgő lelkesedést, melyet a kormányelnök eme lendületes szavai az összes ünnepi közönségben költöttek, mely utóbbiban a kereskedelem, az ipar és a mezőgazdaság egyaránt voltak képviselve.

Főlemlitendő továbbá Széchenyi Pál gróf minis ter felköszöntője az ország iparosaira, mely toaszt mintegy illusztrációjá volt Tisza Kálmán beszédének, mivel azon államférfiu ajkairól hangzott, a ki a gazdasági tényezők egységének élő jelképe gyanánt tekintendő, minthogy az ő kezében összpontosul a kereskedelem, az ipar és a földművelés legfőbb vezetése.

A kiállítók fényes diszlokációjá tehát már e nyilatkozatoknál fogva is még soká emlékeztető fog maradni mind ama körökben, a melyek szívükön viselik magyar hazánk gazdasági felvirulását.

Helyi és vegyes hírek.

Törs Kálmán városunk országgyűlési képviselője f. hó 22-én városunkba érkezett, hogy a pünkösdi ünnepeket választói körében töltve, megtartsa a lefolyt országgyűlési évben történetekről beszámoló beszédjét. Ünnepeles fogadtatásról egy a városi tanács, mint a 48-as népkör gondoskodtak. Mint lapunk mult számában irtuk, ugy a városi tanács, mint a 48-as népkör Felgyőházig küldöttéget küldött ki eléje s ezeknek kíséretében érkezett meg délután 6 órakor a Tiszához, hol a város és a kör ujabb küldöttései fogadta. Választói köréből felbőgözött koeikon mintegy százan várták a Tiszánál s ezeknek kíséretében érkezett meg a városházához, hol Szent-

A szolgabíró ismerte Kalocsay Péter életét, tudta, hogy ez nem szereti nejt s így Hubay ur részéről nem várt valami nagy fájdalmat, de az a megvetés, melyet az öreg ur egy holt hullája felett mutatott, mégis felháborította.

A szolgabíró ugy tartá, hogy a halál a békeköve, melyre minden ember le szokta rakni lelkének haragját és gyűlöletét. — Ezt várta volna Hubay urtól is.

A szolgabíró a csorbai orvos értesítette e halálesetről.

Az orvos a futtában irt levélben megemlékezett a nevelőről és arról is, amit a haldokló mondott, midőn a nevelő a csárdába lépett.

Most, midőn Hubay ur előállt, hogy a nevelő-ért jött: a szolgabíró lelke egész felháborodásában állt elé és kijelenté, hogy: az a fiatal ember sebova sem mehet!

— Miért? kérdé haraggal az öreg ur. — Mert azzal van valólvá, hogy ő az, ki a Kalocsay Péter ellen intézett merényletet vezette.

— S ki az a nyomorult ember, ki őt ezzel meri valólni? kérdé izgatott hangon és fenyegetőleg Hubay Zsigmond.

— Ez a halott, mondá komolyan a szolgabíró. Őt itt érték a gyilkosság színelhén, s Kalocsay halála előtt néhány percel azt mondta ennek az embernek, hogy ő a gyilkos.

— Igaz, felelt a csorbai doktor: jelen volt a csárdás és csárdásné is.

A csárdásné, ki e pillanatban a szobában volt, észrevétlenül kiosont a szobából, Boglyas Márton pedig az ajtóféhez támaszkodva hallgatta a beszédeket, megrendült azonban, midőn a nevelő hozzáfordult és azt mondá neki, hogy: magának tudni kell, hogy kik támadták meg Kalocsay urat, beszéljen!

— Igenis beszélni kell az ember, vágott közbe a szolgabíró; de majd csak, ha én kérdem.

A nevelő urat a szolgabíró letartóztatta és Hubay ur üresen, lelkében haraggal és fenyegetőzve ment vissza Tisza-Dertire.

(Folyt. köv.)

TÁRCA.

A NEVELŐ UR.

BESZÉLY

SIMA FERENCZTÖL.

(Folytatás.)

Kalocsay Péter meghalt. — Ez a hírsajtólag hatott Kalocsaynéra, ki — habár pár órával előbb még nem bírta férje elleni haragját oda győzni le, hogy őt, a vérben fetrengőt megtekintse és fájdalmit eny! "se, — most, midőn hallotta, hogy ez az ember nincs többé, olyant érzett, mintha élete semmistült volna meg. — Szerette igazán, szerette még a legbűnösebb hűtlenségben is s férjét csak pillanatokra rendült meg férje iránti vonzalma; de fokozott mérvben lépett föl nála a vesztesség érzete, midőn a reá nézve borzasztó szót hallá, hogy Kalocsay Péter nincs többé!

A szegény nő az ágy előtt állt már, hogy egy örületes éjszaka után pihenni térjen, midőn jött ez a hir, melynek vételére összeroskadtt.

Jól van, ha meghalt, — felelt nyugodtan Hubay ur, — ezt a vesztéséget kiheverjük könnyen. Hubay ur ugy gondolkozott, mint hasonló viszonyok között minden komoly apa gondolkozni szokott; Kalocsayné pedig ugy érzett, mint egy jó feleség, kinek férje iránti szerelmét — férjének semmiféle vétké nem képes végrekpen kioltani.

Boglyas Márton egy közei tanyást küldött Tisza-Dertire Kalocsay halálát hírről viendő, ki által még azt is megkérdezette Kalocsaynéról, hogy hát mitörténjék most már Kalocsay Péter hullájával? Kalocsayné maga akart kocsira ülni, hogy férje hullájának Tisza-Dertire leendő szállításánál személyesen legyen jelen; de az áttelt borzasztó éjszaka és férjének halálhíre teljesen kimerítették: nem volt ereje, hogy a szobából kimehessen.

Dobay ur pedig megtagadta, hogy nejeért menjen. Az özevgynek a nevelő ur jutott eszébe, kit a csárdánál hagytak. — a halálhírt hozó embertől tehát ő utána tudakozódott.

